

Predstava o ďalšom smerovaní a rozvoji Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Návrh či predstava o ďalšom rozvoji Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave vychádza z aktuálnej situácie fakulty v kľúčových oblastiach jej činnosti a v oblastiach, ktoré túto činnosť podmieňujú:

- 1. Vedeckovýskumná a umelecká činnosť a pedagogická činnosť ako základné činnosti**
- 2. Ekonomické, personálne a administratívno – technické podmienky pre uskutočňovanie základných činností**
- 3. Atmosféra na fakulte**
- 4. Pozícia fakulty v rámci Trnavskej univerzity – fakulta ako konštruktívna súčasť TU**
- 5. Pozícia PdF TU v kontexte podobne orientovaných akademických pracovísk, spolupráca so SAV a medzinárodná spolupráca**

K b. 1

Všetka moja doterajšia skúsenosť, skúsenosť vedenia fakulty, ale aj jej pracovníkov potvrdzuje jeden základný fakt. Elementárnou podmienkou pre existenciu vysokej školy (univerzity a v jej rámci fakulty) je úroveň vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti. Akreditačný proces, z ktorého vyrastá oprávnenie pre existenciu fakulty a pre jej možnosti ponúkať študijné odbory a programy, kladie podstatný dôraz najmä na úroveň, ktorú vysoká škola dosahuje vo vede a výskume a v umeleckej práci. Kategorizácia vysokých škôl, od ktorej sa potom odvíja aj ich financovanie, je výrazom práve takto založenej klasifikácie a diferenciacie. Preto, tak ako doteraz, bude základnou oblasťou, do ktorej je nutné sústrediť podstatnú časť riadiacej pozornosti a motivačných nástrojov, práve oblasť umenia, vedy a výskumu. Na jednej strane je dôležité zachovať kontinuitu v doterajších výsledkoch, výrazom ktorých je aktuálna pozícia fakulty tak v rebríčkoch ARRA, ako aj v hodnoteniach, ktoré zverejnila Akreditačná komisia vlády SR. Súčasne, na strane druhej, je nevyhnutná permanentná snaha o aktivizáciu doposiaľ nevyužitého potenciálu vedecko – pedagogických zamestnancov fakulty. Je totiž faktom aj to, že na aktuálnom solídnom výsledku participuje dosť úzky okruh pracovníkov. Nástroje na aktivizáciu sú k dispozícii. Ide o jestvujúci funkčný fakultný systém odmeňovania pracovníkov na základe ich výkonu vo vede, výskume a umení i vo vyučovacej činnosti, ktorý budeme aj naďalej uplatňovať. Rovnako budeme, ako funkčný nástroj personálnej práce, uplatňovať systém časovo obmedzených zmlúv, uzatváraných na základe transparentných výberových konaní. Tie neboli a ani nebudú chápané ako mechanizmus na obsadenie funkčného miesta tým istým pracovníkom, ale ako priestor pre otvorenú a produktívnu odbornú konfrontáciu uchádzačov o zamestnanie.

Rozhodovať bude dosiahnutá kvalifikácia a jej aktívne vedeckovýskumné krytie. Z takéhoto východiska je možné začať cestu za kvalitnou vzdelávacou ponukou pre študentov fakulty, a to vo všetkých troch stupňoch štúdia. Ich klesajúci počet má kompenzovať práve zvýšená aktivita fakultných pracovísk v oblasti vedy, výskumu a umenia (s ňou sa potom viažu možnosti pre rozšírenie programov tretieho stupňa) a súčasne aj efektívne formy propagácie fakulty, ktoré máme už teraz k dispozícii. Urobím všetko pre to, aby si fakulta zachovala maximum z jestvujúcej vzdelávacej ponuky v celej jej variabilite (pedagogické vedy, humanitné vedy, iné vedné oblasti, najmä prírodovedné), a to aj v situácii, keď evidujeme mocensky založené snahy o redukciu tejto ponuky. Exemplárnym príkladom je akreditačný výsledok katedry fyziky. Budeme hľadať možnosti zatriaktívnenia vzdelávacej ponuky aj pre zahraničných záujemcov, čo na jednej strane znamená možnosti pre vyučovanie v cudzom jazyku, ale aj rozšírenie ponuky pre záujemcov napríklad o štúdium nášho jazyka, literatúry a kultúry, teda pre zahraničných slovakistov.

K b. 2

Vyššie explikované základné kroky, vedúce k aktívnej participácii na vedeckovýskumnej a umeleckej činnosti sú nevyhnutnou podmienkou aj pre napĺňanie cieľov v oblasti finančného zabezpečenia fakulty a jej pracovísk, kvality jej personálneho a administratívno – technického vybavenia. Jednoducho; finančné zabezpečenie vysokej školy je priamo závislé od výkonu vo vede a výskume (cca 60% štátnej dotácie), od pedagogického výkonu (počtu študentov, asi 40% štátnej dotácie) a od podnikateľskej činnosti, resp. od mimorozpočtových zdrojov rozmanitej proveniencie. Dôraz však spočíva najmä na vedeckom a umeleckom výkone. Ten totiž máme (na rozdiel od počtu záujemcov o štúdium) úplne vo vlastných rukách. Pokladám preto za nevyhnutné, aby sa v nasledujúcom období zvýšila zapojenosť pracovísk do súťaže o financovanie vedeckovýskumných a umeleckých projektov z prostriedkov grantových agentúr. Cieľom však nemá byť samoúčelné pretekanie sa v počte podaných žiadostí, ale snaha koncipovať také vedecké či umelecké projekty, ktorých prípadné riešenie prinesie výsledky relevantné pre tú-ktorú vedeckú disciplínu či vednú oblasť (ak pôjde o projekty základného výskumu), pre školskú či širšie – pedagogickú prax (ak pôjde o výskum aplikovaný) a súčasne zabezpečí pre študijné programy a ich študijné jednotky obsah vyrastajúci z aktuálneho výskumu vyučujúcich. Vtedy má dôraz na vedeckú a umeleckú činnosť význam a zmysel. Vtedy sú aj finančné prostriedky, ktoré tieto výsledky prinesú efektívne využité. Takto orientovaná finančná „politika“ fakulty, zdôrazňujúca kvalitný vedecký a umelecký výkon a naň naviazaná kvalitná vzdelávacia ponuka je činnosťou, ktorá vytvára zdroje pre kvalitné personálne a administratívno-technické vybavenie inštitúcie. Takto orientovaná práca s dotačnými prostriedkami a efektívne hospodárenie s finančnými rezervami vytvára stabilitu fakulty. Dnes môžeme konštatovať, že Pedagogická fakulta TU v Trnave je ekonomicky zdravá inštitúcia. Tento stav zachováme.

K b. 3

Som presvedčený, že dlhoročne dobrý výsledok fakulty v nezávislých hodnoteniach i jej aktuálna pozícia vyrastajúca z výsledkov komplexnej akreditácie sú podmienené aj tvorivou,

produktívnu, pretože kolegiálnou a v mnohých parametroch priateľskou atmosférou. Bežné drobné napätia, spory či kolízie nikdy za ostatných minimálne desať rokov neprerástli do podoby deštruktívnej sily, ktorá by paralyzovala našu spoločnú prácu. O zachovanie tohto tvorivého a kolegiálneho rozmeru budem aj naďalej dbať. Za podstatnú podmienku tvorivej činnosti pokladám akademickú slobodu spojenú so zodpovednosťou za vlastný tvorivý a pedagogický výkon. Som presvedčený, že v práci vysokoškolského učiteľa sú povinnosti, ktoré ho zaväzujú k prítomnosti na pracovisku, no sú aj činnosti a tu myslím najmä na vedecký výskum a umeleckú činnosť, ktoré prítomnosť na pracovisku nevyžadujú. Existencia možnosti pre takéto diferencované plnenie povinností (priamo na pracovisku a potom v ústraní vlastnej pracovne) je mojím kľúčovým záujmom ako jedna z ponúk pre pracovníkov fakulty. Pravdaže za predpokladu uvedomenia si vlastnej zodpovednosti každého, kto túto ponuku bude chcieť prijať, za vlastný pracovný výsledok. Za podstatný prvok dobrej atmosféry na fakulte pokladám jej funkčnú akademickú samosprávu. Základom tejto funkčnosti, som o tom presvedčený, je obojstranne otvorený prístup. Akademický senát, vedecká rada fakulty a vedenie fakulty fungovali na princípe partnerského prístupu a vzájomného rešpektu pri uplatňovaní zákonom určených kompetencií. Tento fakt pokladám za základný parameter vzájomnej spolupráce aj pre ďalšie obdobie.

K b. 4

Pedagogická fakulta je v rámci Trnavskej univerzity fakultou najväčšou a ekonomicky najsilnejšou. Táto pozícia je spojená predovšetkým so zodpovednosťou. Nielen za seba, ale aj za univerzitný celok. Kvalitné výsledky v oblasti vedy, výskumu a umenia a ešte stále relatívne vysoký počet študentov umožňujú existenciu nielen fakulty, ale podstatne prispievajú aj k stabilite Trnavskej univerzity. V tejto súvislosti sa doterajšia naša participácia na podobe riadenia univerzity (prostredníctvom našich zástupcov v akademickej samospráve) sústreďovala na niekoľko podstatných bodov:

a/ na takú participáciu na univerzitnom celku, ktorá je založená na princípe solidarity s tými, ktorí majú ad hoc slabší aktuálny ročný výsledok, resp. z objektívnych dôvodov sú v dlhšie trvajúcej slabšej pozícii,

b/ na taký typ účasti na riadení univerzity (v kolégiu rektora, vo vedeckej rade univerzity a v akademickom senáte, ako aj poradných orgánoch a komisiách), ktorý je založený na otvorenom pomenúvaní problémov, na kritickom posudzovaní situácií a na hľadaní a navrhovaní konštruktívnych riešení problémov, a to aj za cenu produktívneho a korektne vedeného sporu,

c/ na aktívnu a kolegiálnu spoluprácu so všetkými súčasťami univerzity.

Tento postup sa osvedčil, je zdrojom rešpektu univerzitného celku k pedagogickej fakulte a zdrojom dôvery k jej akademickým orgánom. Preto ho budeme i naďalej kultivovať a uplatňovať.

K b. 5

Pedagogická fakulta TU v Trnave je dlhodobo hodnotená agentúrou ARRA a aktuálne aj akreditačnou komisiu ako najlepšia z pedagogických fakúlt SR. To, pravdaže, podmieňuje aj našu pozíciu medzi ostatnými fakultami. Spoluprácu s nimi kultivujeme prostredníctvom spoločných projektov, vytváraním spoločných komisií, osobným stretávaním sa a špeciálne aj prostredníctvom našej aktívnej účasti na spolupráci v rámci Asociácie dekanov pedagogických fakúlt Slovenskej a českej republiky. Dôraz však kladieme na spoluprácu vo vedeckom výskume. Tu, okrem vysokých škôl, aktívne fungujú väzby medzi našou fakultou a pracoviskami SAV. Máme viacero spoločných projektov VEGA, APVV, máme jeden spoločný študijný program tretieho stupňa, sme členmi vedeckých rád tak vysokoškolských, ako aj akademických pracovísk. V tejto spolupráci budeme pokračovať s cieľom ešte užšie prepojiť možnosti pre základný výskum v SAV (v intenciách ohlasovanej reštrukturalizácie pracovísk SAV i v rámci pripravovaného programu Otvorená akadémia, ktorý by takúto spoluprácu mohol zintenzívniť) a jeho prepojenie na našu vzdelávaciu ponuku. Pokračovať budeme i v uplatňovaní funkčných vzťahov so zahraničnými partnermi v rámci existujúcich i potenciálnych bilaterálnych zmlúv. Súčasne sa budeme usilovať o účasť na príprave odborných obsahov i legislatívnych impulzov pre racionálnu zmenu situácie v oblasti vysokých škôl i v oblasti, do ktorej majú smerovať naši absolventi, teda v oblasti regionálneho školstva.

Prof. PaedDr. René Bílik, CSc.